

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologiæ Speculativæ Scholasticis Prælectionibus Et Exercitiis Accommodatæ Libri IV

Haunold, Christoph

Ingolstadii, 1678

Contr. I. Vtrum Contritio ex solo metu Pœnæ, & desiderio Beatitudinis sit
honestæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82733](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82733)

CAPVT VII.

DE DOLORE ET PROPOSITO REQUISITO
AD SACRAMENTVM POENITENTIAE.

CONTROVERSA I.

Virum Contritio ex solo metu Pœna & desiderio Beatitudinis sit honesta.

980.

D

icendum est cum Catholicis omnibus contra Hæreticos, esse honestam. Probat 1. ex S. Scriptura, ex qua argumentatur

Tridentinum. Ninivite ad predicationem Jonæ plenam terroribus ex timore subversionis poenitentiam egerunt, & misericordiam sunt consecuti: quamvis per illum actum non fuerint iustificati, nisi accesserit Contritio, quæ probabiliter creditur accessisse, quia Christus Matth. 12. & Luce 1. laudat eorum poenitentiam. Hinc Tridentinum definit, talem motum esse etiam impulsu Spiritûs Sancti, & donum Dei, viamque ad Iustificationem parare, & disponere, ut accedente Sacramento homo iustificetur.

Ratio à priori est manifesta. Nam Deus in hunc finem minatur pœnas, easque infligit, ut abijabsterantur: ergo placet illi, pœnis abstereri: ergo est honestum. Eadem ratio & quidem à fortiori procedit de motivo præmiij; nam & hoc in hunc finem proponitur, & est nobilior motivo pœnarum, sicut nobilior est Mercenarius quam servus, quorum ille movetur mercede, iste verò metu pœnarum, ut ex Cassiano ad verit. Palavicinus. *Legendus canon 5. Trid. sess. 14.*

Contra hanc veritatem sunt tres molestæ objectiones, quas non omnes vno modo dissolvunt.

981. Obijciunt 1. Actus talis attritionis amat & eligit negationem peccati ad vitandam pœnam, vel acquirendam gloriam æternam: ergo magis amat carentiam inferni & gloriam quam negationem peccati, juxta vulgare: Propter quod vnumquodque tale, & illud magis. Iam sic. qui vnum magis amat altero, habet affectum conditionatum: si possem habere carentiam pœnæ v. g. & gloriam sine carentia peccati, non curarem carentiam peccati, quod perinde est ac dicere: ego peccarem, si non esset infernus. qui actus est utique inhonestus, & ita sensisse videntur Almainus & Adrianus.

Confirmatur difficultas. Qui dicit: si alterum mihi subeundum esset vel peccatum, vel infernus, mallet peccare, quam adire infernum: ta-

lis utique peccaret: atqui hoc videtur dicere, quod infernum apprehensivè magis odit quam peccatum (prout facit attritio de qua loquimur) hinc dicitur in Logica, quod assentiendo conclusioni præmissas, minus ita comparati, ut si alterum esset dissentiendum, potius dissentiremus conclusioni quam præmissis. Ergo, &c.

2. In forma, concedendo primam conditionem, nego subsumptum. Hoc solum tempore inferunt: ergo ex modo tendens inferni odium non potest colligi aut argui, quod homo fugiat peccatum, si infernus non esset. non autem colligitur: ergo peccaret: multo minus colligitur ergo habet defectu affectum conditionatum peccandi, si infernus non esset. Quia posset tunc homo attendere ad alia motiva absterrentis, ad quæ defectu non attendit, sed præficiendæ, quæ sufficit illi motivum inferni fugiendi. Sed cum Mater puerum pomum ostendit, ut accuset, movetur quidem puer à pomis, nec cogitat de illa causa adeundi Matrem: nec tamen inde sequitur, quod si Mater vocaret sine pomis, non accedet, tunc enim fortè circumspiceret, an sine alia causa accedendi; certè circumspicere posset, & illi moveri: ergo ex prioris motivo positi non intelligitur nolitio talis accessus pro casu quo non datur pomum. Tunc ergo solum valet illa dubitatio, quando id quod adhibetur ut medium ad aliud, habet in se præcisè rationem mediæ ad talem finem, & nullam aliam amabilitatem, tunc enim verum est, quod illud nollit, si non adduceret ad aliud.

Ad Confirmationem negominorem, dicitur: cum exemplo ibi allato. Nam rursus ibi arguitur rectè ita constitutus, ut si alterum esset dissentiendum, dissenteret objecto conclusionis potius quam præmissarum, quando nulla compararet alia ratio assentiendi conclusioni quam præcisè objectum præmissarum: eodem modo, si evitacione peccati nulla reperiretur eligitio nisi præcisè ad evitandum infernum, erigatur potius peccatum quam infernus; sed hæc hypothesis est inepta: quia pœna ideo intercedit, ut

absterreat à peccato, & sic qui concipit poenam ut poenam, concipit peccatum ut aliunde malum, & quidem ut majus malum quam sit malum poenae: ergo jam apparet ut odibile ex alio capite, quam praecise ob metum poenae.

Replicabis. Inhonestus est ille actus, qui magis odit, quod est minus odibile: atqui attritio magis odit infernum quam peccatum, cum tamen sit minus odibilis, utpote minus malus, ut supra dictum. R. Distinguo majorem, qui magis odit praecise, quatenus id quod est magis odibile, hic & nunc odit & fugit ad declinandum alterum minus malum, nego majorem: qui magis odit praecise, hoc est, qui eligit magis odibile ad evitandum minus odibile, concedo majorem. & eodem modo distincta minore negatur consequentia. Itaque Attritio non eligit peccatum ad fugiendum infernum, & hoc modo non odit minus peccatum quam infernum, sed fugit hic & nunc peccatum, ut fugiat infernum. Et hoc non est inhonestum, quia non est electio mali, sed fuga utriusque mali.

982. Obijcitur 2. Ille actus non est honestus ex objecto, cujus motivum non est efficax ad excludendam voluntatem peccandi, hoc est, cujus motivum potest quis efficaciter odire, & tamen velle peccare: sed talis est attritio. Ergo, &c. Major & Minor declaratur. Quando malum aliquod efficaciter odimus, quod possumus duobus modis evitare, tunc vi odij non determinamur ad unum certum modum, sed disjunctivè ad alterutrum tantum, ut patet. atqui infernum possumus duobus modis devitare, vel non peccando, vel post peccatum poenitentiam agendo: ergo ex metu inferni non determinamur ad non peccandum, sed ad vel non peccandum, vel agendam poenitentiam: quare potest quis stante metu inferni velle peccare, & postmodum velle agere poenitentiam.

Respondent aliqui, me ideo determinari ad non peccandum, quia hoc solum medium est absolūtè in mea potestate, non item est in mea potestate agere poenitentiam. Sed contra hos bene argumentatur Cardin. Pallavic. Si ex hoc capite determinarer ad non peccandum, sequeretur, quod etiam ex metu gehennae determinarer ad statim agendam poenitentiam commissio peccato, quia vel unico instante neglecto, non est amplius in mea potestate postmodum poenitere. atqui hoc est contra evidentem experientiam.

Aliter ergo respondendum est, & sciendum, quod metus inferni non absterreat à peccato omni possibili efficaciam. Ratio reddi potest à posteriori, & à priori. à posteriori quidem, quia, ut jam dictum, non absterret à continuatione habituali peccati, quia non determinat ad statim poenitendum. Ratio a utem à priori est, quia infernus non movet ad actum, quo dicam: Nolo peccare, quia infallibiliter sum venturus ad infernum: esset enim actus procedens ex falsa cognitione. Itaque motivum attractionis est Incertitudo decli-

nandi inferni post commissum peccatum, seu periculum non agendi forte salutarem poenitentiam, & sic adeundi infernum: hoc autem periculum & incertitudo, inducitur per peccatum mortale, sed non per continuationem habitualis peccati per se loquendo: quia aliqua dilatio poenitentiae non augeat hoc periculum, nec facit, ut sit valde aestimabiliter probabilius, me morituum sine poenitentia, quam si statim conarer agere poenitentiam: certe in ordine ad hoc augmentum periculi impedendum, paucos movet metus inferni per se loquendo, licet moveat ad non contrahendum de novo reatum, & ad retractandum peccatum actu saltem non justificativo. & hinc apparet, quo sensu metus inferni, & amor beatitudinis, possit excludere affectum peccandi, tamen non determinet, ad affectum destruendi statim peccatum habituale, quando scilicet dilatio poenitentiae est licita, ad eoque non augeat reatum.

983. Obijcitur 3. Si posset dari attritio ex metu gehennae, tunc metus gehennae deberet esse motivum universale potens abstertere ab omni peccato mortali: atqui est excogitabile peccatum mortale, à quo non potest abstertere metus inferni. Ergo, &c. Minor probatur. Ponamus enim quod Deus alicui revelet suam praedestinationem, adeoque quod omnia peccata ipsi sint condonanda: ponamus item talem postea dependenter à cognitione hujus revelationis peccare, dicendo: peccabo, quia de fide certus sum me non damnandum. de tali peccato non posset homo dolere ex metu inferni: quia representaretur illi, ut essentialiter pendens à cognitione vera de me non damnando. Hanc objectionem reperi apud Pallavicinum hic n. 133. ex cujus solutione apparebit, eandem huic auctori mentem & sensum esse, qui mihi fuit, cum superius impugnarem peccatum irremissibile, dependens à revelatione de nullo peccato remittendo. ibi inter alia absurda intuleram, quod ex illo philosophandi modo posset dari peccatum impunitum, nempe quod penderet essentialiter à revelatione de nullo peccato puniendo. Postmodum, ut dixi, deprehendi, quod ex simili fundamento solvat Card. Pallavicinus praesentem objectionem, his verbis. [Quod si alicui esset revelata ejus praedestinatio, negamus hunc in posteriori signo ad ejusmodi revelationem posse peccare mortaliter. nam hoc peccatum tanquam reflectens supra illam cognitionem, atque ita tanquam illam essentialiter supponens, esset essentialiter impunitum poenae aeternae, & inhabile ad impediendam aeternam amicitiam, & unionem peccatoris cum Deo, adeoque nec haberet essentiam peccati mortalis, neque esset detestabile ex metu gehennae, aut desiderio beatitudinis.] Haec ille. ex quibus vides, hunc auctorem supponere, quod revelatio praedestinationis tantum se extendere posset ad peccata non pendentia ab illa, & quod sit impossibile peccatum essentialiter pendens ab illa, sicut nos diximus, esse impossibile peccatum essentialiter pendens à revelatione

latione de nullo peccato dimittendo, quia sicut in priori mutaretur essentia peccati, quia redderetur impunitibile intrinsecè, ita in posteriore mutaretur eadem essentia, quia redderetur intrinsecè irremissibile.

Replicabis. In casu posito revelata prædestinationis, posset quis discredere revelationi; quod peccatum esset essentialiter pendens à tali revelatione: ergo esset essentialiter impunitibile pœnâ æternâ. R. Vel loquimur de revelatione passiva, quæ sit essentialiter locutio Dei, vel de alia quæ sit contingenter divina. si hæc posterior ponatur, cessat difficultas, quia peccatum non penderet essentialiter à decreto Prædestinationis: si verò ponatur revelatio essentialiter divina, tunc dicendum est, vel fore talem, quæ faceret evidentiam in attestante, vel, si esset obscura, deberet proponi tali cognitione & apprehensione, ut non fundaret sufficientem libertatem ad peccatum mortale, sed tantum sufficientem ad veniale.

984. Obijcies 4. Si ex vi timoris & odij pœnæ determinatur homo ad vitandum peccatum, quia vitare peccatum est medium ad fugiendam pœnam: ergo si committere peccatum esset similiter medium ad fugiendam pœnam, ex vi ejusdem timoris pœnæ, similiter determinaretur voluntas ad illud committendum: ergo pœna seu metus pœnæ non est in omni casu motivum aptum ad absterrendum à peccato. Ad hanc objectionem jam supra responsum est, cum disputaretur de casu quo quis vel deberet peccare, vel eligere infernum. Refero nunc aliam responsionem, quam adhibet sæpè adductus Recentior. Negat ergo primam consequentiam. Ratio est, quia potest determinari ex timore pœnarum ad fugiendum peccatum, supposito quod vitare peccatum non sit malum rationis, seu inhonestum: unde ex timore eodem pœnæ, non determinaretur ad peccandum etiam quando peccatum esset medium vitandi pœnam, & licet esset medium unicum: quia in peccato apparet intrinseca turpitudine. & quamvis hæc intrinseca turpitudine relucens in peccato, non esset motivum ad vitandum peccatum, esset tamen conditio retrahens. Exemplum. amat quis sanitatem, & ex hoc fine amato determinatur ad consulendum Medicum: dicēsne propterea, quod eodem fine amato consuleret Medicum, si hæc consultatio esset peccatum mortale, quia eodem modo esset medium ad finem, hoc est sanitatem acquirendam? minimè, dices, quia quamvis honestas quæ est in ejusmodi consultatione, non sit motivum ad consulendum, est tamen conditio tollens id (nempe peccatum) quod retraheret voluntatem ab electione medij. Idem dico in præsentī: ex vi timoris illius, quo homo fugit pœnam, non determinatur ad eligendum peccatum mortale, casu quo esset medium ad vitandam pœnam, quia in turpitudine peccati relucet aliquid retrahens voluntatem à positione illius medij.] Hæc ille, & est doctrina verissima.

Illud tamen esset ulterius declarandum, quid vitandum esset homini, cui peccatum apparet unicum medium ad vitandum infernum. Cum enim non posset eligere peccatum, ut jam ostensum est, an propterea esset necessitas ad eligendum infernum? ad hoc nos supra respondimus.

CONTROVERSIA II.

Utrum ad hoc Sacramentum sufficiat attritio ex solo motivo creato, sine motivo Charitatis.

985. PRIMA Sententia est, requiri actum perfectæ Charitatis. Tribuitur Magistro Sentent. Bonaventuræ, Gabrieli, Majori, Martino, Hugoni & Richardo de S. Victore, Medina, & nonnullis doctis viris etiam post Tridentinum.

Secunda Sententia est, non requiri quidem actum perfectæ Charitatis, hoc est, justitiam etiam sine Sacramento receptam, requirunt actum dilectionis Dei minus perfectum, qualem habeat etiam pro fine Cui. tamen simul movetur à metu pœnæ vel turpitudine peccati; atque motivum charitatis respectu talis actus, est tantum motivum parziale & inadæquatum, quod hic & nunc in absentia alterius motivi non moveret. Hanc Sententiam docuit Franciscus Sylvius apud Card. de Lugo d. 5. s. 9. qui dicitur esse contra omnes Theologos, & contra Tridentinum. Nihilominus hanc Sententiam resistit Eminentissimus Card. Pallavicinus hæc caput. n. 140. ubi eam mordicus defendit, iniquam oppositam Sententiam (communem aliorum) impugnare tum Scripturæ, tum Patribus, tum Thomæ, tum Concilio Tridentino, tum ratione. Verum hæc suâ tam liberali censurâ, hæc æquitate non obtinuit (quod scio) quam ut eandem censuram in eundem retorquerent duo RR. P. Elparza, & Hispanus alius, ex eadem uterque Censurâ theologica. Citat Pallavicinus pro sua Sententia ex Scholasticis Henriquez & Valentia. Illi duo Recentiores eosdem illi eripiunt, obediētes aliam esse eorum mentem, & credē, ut uterque contrariam & communem Sententiam tenet, ut totum contextum legenti patet. Videatur P. Valentia disp. 7. q. 8. puncto 4. §. 1. advertendum autem est. C. seqq. punctus 1. qui habet q. 1. puncto. 3.

986. DICO, ad Sacramentum Pœnitentiæ sufficere attritionem, cujus ne quidem parvum motivum sit motivum charitatis, ad eoque subdere dolorē ex metu inferni, vel amore præmonitionis ad honestatem objectivam talis attritionis. Non requiri Contritionem perfectam & nullam activam, adeo certum videtur post Tridentinum, & P. Elparza indubitanter dicat esse de fide. adeo certam judicant, ut inde inferant contra Thomam Sanchez, Suarez & alios, ne quidem in attritione